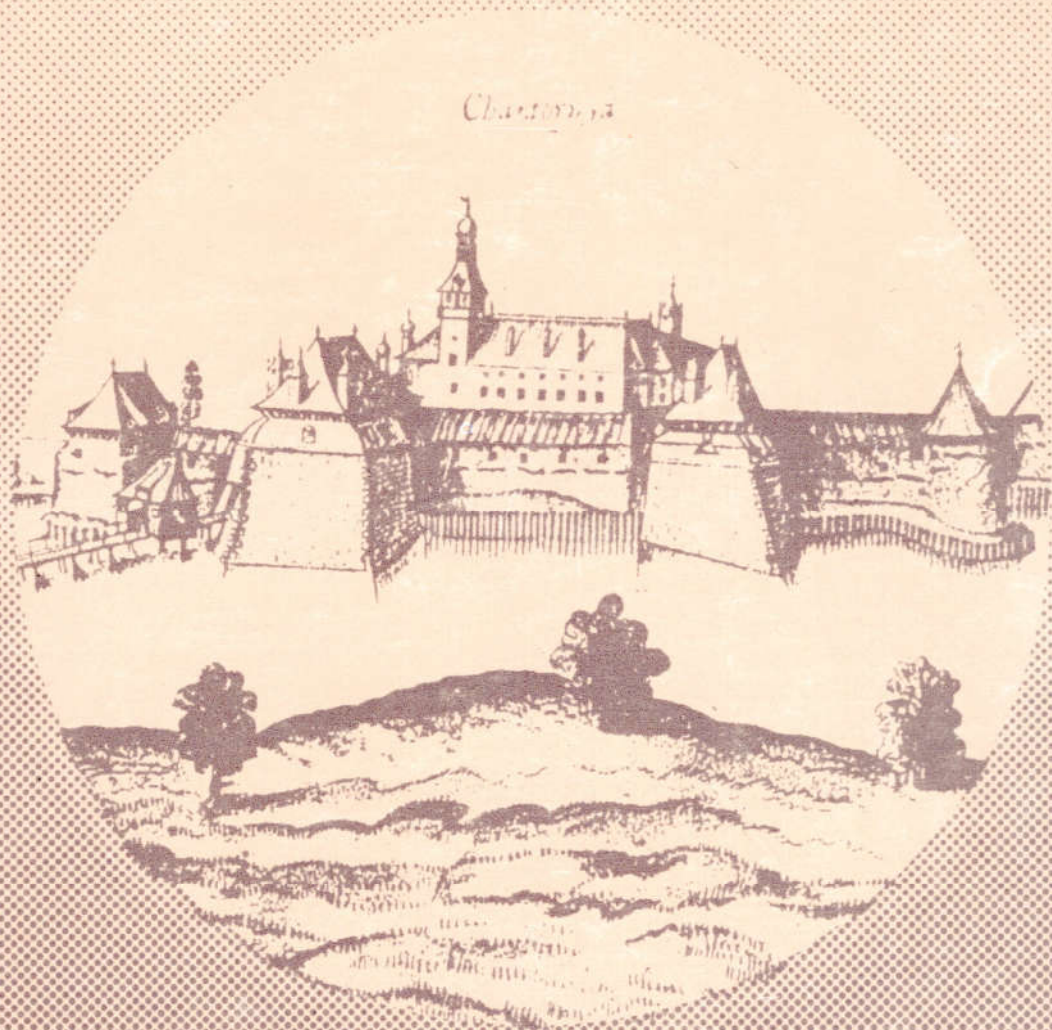

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

16

MUZEJSKI VJESNIK 16

POVIJEST

1. IZVORI ZA POVIJEST BJELOVARA I BJELOVARSKOG KRAJA "Bellowar und Warasdiner grenze"

Prilozi za povijest Bjelovara s osvrtom na djelo "Belovar i varaždinska krajina" povjesničara i kroničara Antuna Margetinca

Antun Margetinac kraljevski službeni bilježnik i porezni nadzornik u županiji bjelovarsko-križevačkoj sakupio je niz izvora i priloga za povijest Bjelovara i bjelovarsko-križevačke županije i objedinio i opisao u djelima "Belovar i varaždinska krajina", autor počinje pisanje kronike 1908. godine kao i drugog djela "Križoki i Gjuroki". Veći broj autora i povjesničara (F. Šišić, E. Laszowski, D. Csanki, F. Rački, R. Lopašić, A. Ivić, J. Butorac, D. Pavičević, F. Moačanin i M. Valentić) znanstveno su istražili povijest varaždinskog generalata, ali kronika Antuna Margetinca daje posebnu plastičnost, sa opisom značajnih detalja i niza skica, crteža i fotografija povijesnog razmatranja događaja i pojedinih mjesta.

Područje današnje općine Bjelovar bilo je u vrijeme plemenske organizacije sve do druge polovine 13.st. dio župe križevačke, rovišćanske, dubravske, čazmanske, česmičke i grđevačke. Kasnije su sve te plemenske župe od 1272. g. objedinjene u jednu upravnu cjelinu križevačku županiju. U crkvenoj organizaciji to je područje u zapadnom dijelu pripadalo arhiđakonatu kalničkom, u južnom čazmanskome, u sjevernom komarničkom, a u istočnom dijelu arhiđakonatu gušćanskom (Gušće). Od sredine 14.st. navedeno područje u upravno-političkom pogledu pripadalo je distriktu ili kotaru Rovišće, a Županiji Križevci.¹ U rovišćanski distrikt pripadala je i gospoštija Jakobove Sredice (područje današnjih Velikih i Malih Sredica) sa posjedom-naseljem (possessio) Beloblatye (Beloblatje) koje odgovara današnjem Bjelovaru prema navodu isprave kralja Žigmunda od 18.prosinca 1423.g.² U vezi navedenog kroničar Antun Margetinac navodi: "Rovišćanska plemenska župa bila je zajednica domaćeg najstarijeg

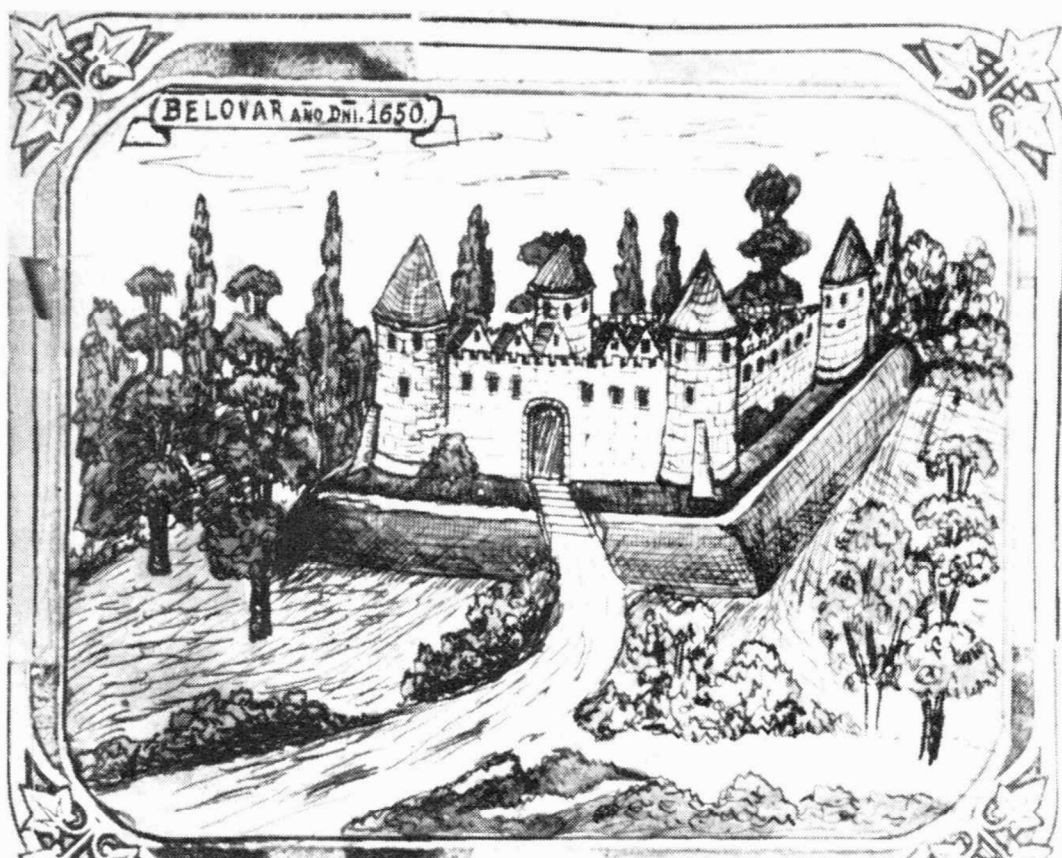
plemstva, koje je po svojim upravnim i socijalnim institucijama bilo mnogo izrazitije... Selište Belovarr tokom stoljeća mijenjalo je razne gospodare. U popisu daća Kraljevine Slavonije od god.1543. spominje se: utvrda Gudovac (Gwdowecz) Chrystophorr Megy-wrechy, Kaštel Svibovac (Swybowec), a utvrda Rovišće (fortalicium Reuche-domine reliee Dersfy). Iz izvješća palatina grofa Nikole Esterházy-a

U Požunu 19. prosinca 1628. g. razabiremo, da je vrhovni sud 25. listopada dosudio posjede u Križevačkoj županiji što ih sada nastavaju Vlasi, staroj vlasteli: među ostalim zagrebačkoj biskupiji i to vlastelinstvu čazmanskome: Sredice, Nartu; prepoštu čazmanskome tvrđu Svibovec, a obitelji Dersffi Rovišće. Selište Belovar sa okolišem pripao je zagrebačkoj biskupiji - vlastelinstvu čazmanskome..."

Prije turskih provala bilo je ovo područje gusto naseljeno, puno većih i manjih posjeda, s jakom plemićkom organizacijom, sa preko 30 katoličkih župa, sa nekoliko bogatih i razvijenih trgovišta i velikim brojem kmetskih selišta.

Turci na području između Save i Drave postepeno šire svoj vlast, a na tlu hrvatskog kraljevstva prvi put se pojavljuju 1391. g., provaljujući preko Save u Srijem kojeg su opljačkali. Prva velika križarska vojska koju je zapadna Evropa organizirala i podigla na Turke razbijena je pobjedom Turaka kod Nikopolja (Bugarska) što je omogućilo turskim vladarima da udare prema zapadu. Tijekom 15. st. za vrijeme ugarsko-hrvatskih vladara Ladislava, Matijaša Korvina i Vladislava II Jagelovića, Žigmundovih nasljednika sve više se približavala turska opasnost, a pobjedom u bici na Mohačkom polju 1526.g., Turci su zauzeli čitav Srijem i istočni dio Slavonije do Osijeka.

Na ovom području najteže i najsudbonosnije turske provale bile su između 1540. i 1552.g. U velikom ratnom pohodu sultana Sulejmana Veličanstvenog 1532.g. prema

Sl. 1 — "Geschloss Bellovar"—čardak (utvrda), prema nacrtu ing. Martina Stiera, 1657-1660., rukopis u bečkoj dvorskoj knjižnici

zapadu, kada prodire sve do Graca, jedan dio turske vojske pod vodstvom velikog vezira Ibrahima na povratku strašno opustošiše okolicu Bjelovara kojom politikom su mnoga sela popaljena i opljačkana, a mnogo ljudi je pobijeno i odvedeno u tursko zarobljeništvo.³

A. Margetinac u vezi tih zbivanja navodi: "God. 1544. I. Wildenstein javlja barunu Turnu da su Turci provalili pod Velibegom, Malbegom i Muratom u jakosti od 7000 pješaka i 4 000 konjanika, te zauzeli Međurić i Čaklovac (tvrde kod Belovara), a toranj Račanski da je narod sam upalio i pobjegao..."

Na osvojenom području Turci uređuju upravu i vojnički osiguravaju stvaranjem neredovne turske granične vojske - Martaloga. Martaloge je činilo novo naseljeno od Turaka stočarsko stanovništvo izmješano sa starosjedilačkim stanovništvom koje je prelazilo na islam i organiziralo mortaloške odrede, čija dužnost je bila da prodiru u tuđu zemlju paleći, pljačkajući i osvajajući kršćanske krajeve.

Hrvatski Sabor koji je organizirao obranu ostatka kraljevine Hrvatske i Slavonije, na

Saboru u Križevcima, 1539.g. odlučio da se zemlja brani svim raspoloživim sredstvima, tako se na slavonskom području po turskom uzoru osnivaju čete martaloga koji će u šumama sačekivati turske martologe i otjerivati ih. Njihova služba traje cijelog ljeta i jeseni, a izdržavaju ih hrvatsko-slavonski staleži.

U jesen 1540.g. Turci osvajaju u Moslavini stari grad Bršljanovac iz kojeg su odmah stali pljačkati po bogatoj okolici. Iako su Turci došli do čvrstog grada Đurđevca, zahvaljujući novoorganiziranim četama na slavonskoj strani zaustavljeno je daljnje tursko napredovanje.

Nakon 1544.g. u narednih nekoliko godina turska vojska prodire na zapad do Bilogore i Kalnika, tako da je čitavo područje bilo potpuno opustošeno. U kasno ljeto 1552.g. Turci su osvojili Viroviticu, Zdence i Grđevac prešavši Bilogoru prodrli do Čazme i Moslavine koje su i osvojili.

Tako je bila utvrđena granica prema osvojenim krajevima od Turaka, na južnom dijelu na rijeci Česmi, a sjeverno na liniji od Česme istočno pored Bjelovara.⁴

2. RAZVOJ VOJNE KRAJINE, NASELJA I MIGRACIJE

Uviđajući taj težak položaj stanovništva između Save i Drave hrvatsko-slavonski Sabor započinje organizirati Slavonsku krajinu. Osigurava stare utvrde prema turskoj granici oko rijeke Česme u Sv. Križu, Kloštru, Ivanić Gradu, Gradecu, Cirkvenoj i Topolovcu.

Slavonska krajina brzo se razvijala poslije 1554. g. i u vrijeme njene reorganizacije 1578. g. ona se sastojala i djelila u 3 kapetanije: ivaničku, križevačku i koprivničku. U te tri kapetanije bilo je te godine 3.000 stalnih krajiških vojnika, a sastojala se od konjanika . HUSARA i pješaka koji su se djelili na njemačke čete većinom stranci ARKEBUZIRI - puškaši oboružani teškim puškama i HARAMIJE - lako naoružane obučeni u narodnu nošnju, slabije plaćeni, ali su mogli imati porodicu, nešto polja i vrta. Zapovijedao im je poseban kapetan, manjim četama vojvoda.⁵

Prvi uspjeh bolje organizacije Slavonske krajine bio je 1559. g. kad su Turci napustili Čazmu, razorivši u njoj tvrđavu te su sijelo sandakata prenijeli na sigurnije tlo s onu stranu llove u Pakrac, koji se odtad zove Pakrački sandakat. Krajiškom organizacijom bilo je ovo hrvatsko zemljište osigurano od dljnjeg turskog osvajanja. Međutim, nije bilo oslobođeno od četovanja turskih martaloga, koji su oslanjajući se na tvrđave od Virovitice do Čazme, u Moslavini, Bršljanici i Jelen gradu, a osobito na Zdence, Kreštelovac, Stupčanicu, upadali često na hrvatsko zemljište, da robe i plijene. Guste šume koje su se na opustošenom tlu poslije 1550. g. raširile, to su im znatno omogućivale. Takvo stanje ratno i političko, djelovalo je u velikoj mjeri da se puste zemlje nisu dugo vremena mogle naseliti. I kršćanska i turska krajiška organizacija pazile su pomno na svoje granično područje i spriječavali njegovo naseljavanje. Tako se dogodilo da su Turci zauzeli lijevo Poilovlje već 1545. g., a Čazmu 1552. g., ali opet na to osvojeno područje, iako su na njemu bili gospodari gotovo 50 g., nisu se uspjeli naseliti, osim u nekoliko tvrdih gradova U vezi navedenih događaja piše u svom djelu "Spomen spis prigodom 40. godišnjice ukinuća Vojne Krajine - Varaždinci, 1538.-1913.", c. i kr. kapetan varaždinske pj. puk. br. 16 Adam Perne,

naklada "Jauzers Arme-Zeitnug" Wien XVIII/1, Tisak "Helios", Beč 1913. g.: ...1538. g. kada je car iz redova pribjega dao formirati 3 Kompanije po 200 vojnika. Njihovim je komandantom imenovao hrabrog branitelja tvrđe Kiseg, hrvatskog junaka generalobrista Nikolu Jurišića. Kompanije dobiše nazive po njihovim stalnim sjedištima Koprivnici, Križu, Ivaniću... Prvi protivnici s kojima su se varaždinci mjerili bili su Turci. Turski ratovi 1575.-1569. :Borbe započehu g. 1575. i bijahu s manjim prekidima do 1596.g. Najznačajniji događaji bijahu:

1575. kod Budačkog

1584. kod Slunja

1587. kod Ivanića

1591. kod Gradeca (Ovdje zarobiše 5 topova, 22 zastave i 72 oficira)

1592. kod Klisa

1593. na Kupi, gdje ih vodi potpukovnik Grasvan (Graswein9

1594. i 1595. jurišaju na tvrđavu Petrinju..."

U to doba reorganizira nadvojvoda Karlo granicu, koju podjeli u karlovački i varaždinski generalat, te u bansku krajinu. Podiže po njemu nazvanu tvrđavu Karlovac, te utvrdi Ivanić, Koprivnicu i Križevce. U njegovo vrijeme bilo je 1290 naoružanih graničara od kojih je bilo 27 kapetana (vojvoda), 12 poručnika, 54 zastavnika i 5 svirača.

Razdoblje s kraja 16.st. bilo je ispunjeno i dalje krvavim borbama s Turcima u kojima su hrabri graničari nastojali osloboditi hrvatske gradove i zemlje koje su Turci tijekom 16. st. osvojili. Na raznim mjestima uz granicu dolazi do niza borbi i pobjeda protiv Turaka. Krajiški kapetani na čelu s banom Tomom Erdedijem zaustavljaju Turke u njihovom prodoru s istoka. Posljedica takvog ratovanja bila je velika opustošenost sela u Moslavini, Bilogori i uz rijeku llovu. Narod je djelomično izginuo u ratovima, djelomično odveden u ropstvo, a većim dijelom u velikim grupama ostavljali su svoje domove i selili se u sigurnije krajeve prema zapadu i sjeveru. Pavlini iz Streze otišli su u Lepoglavu, a većina župnika selila se s narodom u južnu Ugarsku i austrijsko "Gradište". Turci su napuštene samostane, crkve, dvorove vlastele, tvrđave najprije opljačkali, a zatim zapalili.

Turci su na svojim granicama po našim krajevima u pravilu naseljavali "Vlahe " koji su

Ein Officier unter der Varasdiner Infanterie.
 Mit was für Gravitet raucht dieser nicht Coback
 Man nach dem Experieren er sich erwidert befund!
 Gehst er dan vor den Feind, steht er nicht in den Sack
 Die Hand, so jederzeit dann fechten fertig sind

Sl. 2

trebali služiti u ratnoj organizaciji i u gospodarstvu kao turski martolozii. U to vrijeme tih novih naseljenika ne nalazimo izvan tvrđava ni oko Čazme ni oko Moslavine. Tako je ostalo bez naselja za to vrijeme i plodno tlo oko Kutine i Garešnice.

U gornjem Poilovlju prilike su bile nešto drugačije, tamo je turska granica isprva tekla mnogo zapadnije od Ilove zahvatajući i lijevo područje rijeke Česme, tako da je od 1552. g. pod Turcima bilo cijelo područje istočno od Bedeničke i Črešnjevice. Brdoviti dio između Ilove i Drave upirao se na izvanredno jake tvrđavne vijence sa središtem u Virovitici i Pakracu. Stoga su tu uza samu granicu između Ilove i Grđanice mogla nastati vlaška naselja kao što su bila u Gr. Polju, Rastovcu i Bukovici.⁶

Na ovom području između Drave i Kupe stalnim ratovanjem od 1591.- 1594. g. nastaju nove političke prilike. Središte borbi s Turcima prenosi se u Ugarsku, gdje 1600. g. Turci zauzimaju Kanjižu. Nakon što je bosanski paša

Hasan Predojević provalio s jakom vojskom u Polonje koje je porobio i oplijenio, uzvratili su krajišnici s granice od Ivanića do Koprivnice pod vodstvom bana Tome Erdedija na tvrđavu Moslavinu, 1591. g. kada su hrvatske čete grad osvojile i razrušile. U 1593. i 1594. g. Turci su izgubili Sisak i Petrinju, te su bili potisnuti iz tog dijela Posavine. Tada su ostali i Moslavina s Gračanicom, Čazma i sjeverozapadni dio garičke župe u hrvatskim rukama. Od tog vremena počinje mnogo veća sigurnost u cijelom području Lonje i Česme. Sigurnost se posebno još mnogo više povećala kad su u početku 17. st. bile ponovo izgrađene tvrđave u Čazmi i Moslavini. Pobjeda nad Turcima i teritorijalne promjene u korist Hrvatske potakle su u velikoj mjeri naseljavanje pustog zemljišta između Lonje, Glogovnice i Česme. Naseljavanje tih područja omogućio je u prvom redu sistem posada koje je Vojna krajina držala po tvrdim gradovima. To je u najvećem dijelu bila domaća vojska, u većini uzimana od seljaštva. Pošto su te čete bile dugo ustoličene u jednoj tvrđavi od vlasti na tom području dobivali su zemlju koju su obrađivali iza nju plaćali porez. Osnivali su svoje domove i porodice, te su postajali stanovnici grada svoje posade. Tako su na hrvatskoj strani nastajala stalna tvrđavna naselja. Na taj su način nastala naselja u Tremi, Sv. Ivanu, Crikvenoj, Sv. Petru Čvrstecu, Topolovcu, Kapeli, Sv. Mandaleni, Križevcima, Ivaniću i Kloštru. Podrijetlo toga stanovništva bilo da je doselilo iz najbližeg susjedstva ili kmetsko stanovništvo iz daljih krajeva, koje je moralo u vidu tlake podizati i popravljati spomenute tvrđave. Sve te utvrde između Save i Drave u ratovanjima od 1537. do 1552. g. bile su popaljene i razorene. Obnavljanje utvrda trajalo je sve do početka 17. st. Financiranje obnove bilo je povjereno vrhovnom zapovjedništvu u Gracu i Beču, a sama izvedba hrvatskom saboru. Za svaku gradnju Sabor je određivao stanovit broj kmetova sa različitih posjeda, i to tako da su pojedini porezni kotari ili velika vlastelinstva bili zaduženi kroz veći broj godina na iste utvrde. Na tvrđavama današnjeg bjelovarskog područja i njegova susjedstva radnu obavezu (rabotu) izvodili su u Topolovcu i Sv. Petru Čvrstecu, seljaci s posjeda Zlatara, Komina i Hrašćine; u Crkvenoj iz Zeline i Bistrice; u Sv. Ivanu Žabno iz Moravče i Kalnika; u Dubravi,

Gradecu, Lemešu i Sv. Đurđu kmetovi biskupari i kmetovi iz područja Velikog Tabora i Konjščine; a u Križevcima susjedni dio zagrebačke i križevačke županije.⁷

3. Od 1597. g. do 1604. g.

izvele su krajiške vlasti veliko preseljenje stanovništva na tom području Slavonije. Preseljenici su bili iz "vlaških naselja", grkoistočne vjere s lijeve strane Ilove gdje su živjeli kao turski martolozi i starosjedioci Hrvati koji su bili katoličke vjere.

Grčko-istočnog stanovništva, pod nazivom "Vlasi" koje prvenstveno upućuje na društveni položaj kako u turskoj tako i u novoj krajiškoj sredini, a po etničkom identitetu bili su u većini Srbi, Rašani, Turci, Čići i drugi, govora jekavskog, a narječja štokavskog dovedeno je tom prilikom oko 700 porodica sa tri područja u Slavoniji od Slatine, Stupančice, Daruvara i Pakraca. Oni su bili naseljeni po napuštenom zemljištu u sve tri krajiške kapetanije. Slično tako preseljeni su i Hrvati starosjedioci katlici iz okoline Cernika koje je 1602. g. dovela krajiška vojska, a nazivali su ih Predavci. U te obadrije seobe preseljeno je oko 300 kućapodriodica. Turci su u Slavoniji PREDAVCIMA zvali one starosjedioce Hrvate, koji su iako prišli Turcima i bili u njihovoj neredovitoj vojsci, zadržali svoju katoličku vjeru. Predavaca je osobito mnogo bilo u požeškom sandžakatu, oko Virovitice, u okolici Požege, oko Đakova, Broda i Osijeka. U pakračkom sandžakatu velike skupine predavaca naseljene su bile oko Cernika i Gradiške.⁸

Dovedene predavce krajiške su vlasti naselile u ivaničkoj i križevačkoj kapetaniji. Do 1610. g. nova predavačka i vlaška naselja bila su potpuno raspoređena, te su nastala nova sela, kojima su vlasti Vojne krajine utvrdili zemlju i granice i pripojila ih svojim područjima. Naselja su nastala na starim posjedima pojedinih plemićkih posjeda ili na crkvenim dobrima, zbog čega su često zapodijevane parnice između starih posjednika i krajiških vlasti. Krajiške vlasti u tim sukobima potpomognute od najviših vojničkih zapovjednika i samog bečkog dvora, te su novo nastala sela uklopili u svoja područja. Preseljenjem Predavaca i Vlaha koji su doveli oko 8 000 članova porodica i oko 2 500 ratnika, imalo je za puste pogranične krajeve uz Česmu veliko

značenje. Doseljenici su u velikoj mjeri pomogli u čuvanju granice i održavanju starih tvrđavnih naselja, te je cijelo zemljište bilo dobro zaštićeno, a stanovništvo sigurnije živjelo. Od tog vremena došlo je do doseljavanja na te krajiške zemlje u velikom broju starosjedilaca Hrvata iz susjednih naseljenih krajeva. Krajiške vlasti su u svakom pogledu potpomagale i poticale doseljavanje. U bjelovarskom kraju predavci su naselili sela: Cugovac, Habljanovac, Haganj, Kabel, Farkaševac, Žabnicu i Predavac koje je po njima dobilo i ime. Pojedine predavačke porodice naseljavale su Rovišće, Klokočevac, Plavnice, Kapelu, Martinac, Diklenicu, Botinac, Lipovo Brdo i u Bilogori sela D. Mosoti i Zdelice.⁹

Ubrzo su njihova naselja pojačali doseljenici iz susjednih starosjedilačkih sela. Prije seobe Predavaca i Vlaha tvrđavna naselja oko Treme, Sv. Petra, Crkvene i Topolovca bila su već toliko jaka da na njihovo zemljište ti novi doseljenici nisu mogli naseliti, već su ga mogli samo dobiti na obradu.

Bilješke:

- (1) Nada Klaić, Koprivnica u srednjem vijeku, 1987. str. 29-32
- Josip Butorac, Popis župa zagrebačke biskupije 1334. i 1501., 1984.g.
- (2) J. Butorac, Povjesni počeci Bjelovara, Bjelovarski zbornik, br. 2. 1990. g.
- (3) Prilozi za povijest Hrvatske 17. i 18. vijeka, Starine XVII, 151-231.; XIX, 1-80
- R. Lapašić, Spomenici hrvatske krajine, svezak I-III
- (4) Prilozi za povijest Hrvatske, navedeno djelo; R. Lapašića, navedeno djelo;
- Emilije Laszowski, Habsburški spomenici II i III sv.; Ferdo Šišić, Hrvatski saborski spisi I-V, 1916.
- (5) R. Lapašić, navedeno djelo
- E. Laszowski, navedeno djelo
- Ferdo Mohačanin i Mirko Valentić, Vojna krajina u Hrvatskoj 1981.g.
- (6) i (7) R. Lapašić, Slavonski spomenici za 17. i 18. st., Starine XXX; nav. djelo,
- E. Laszowski, navedeno djelo,
- Prilozi za povijest Hrvatske, navedeno djelo,
- Damir Pavličević, Vojna krajina, 1984.g.,
- Aleksa Ivić, Migracije Srba u Slavoniju tokom 16. i 17. st.
- (8) i (9) D. Pavličević, navedeno djelo
- Antun Margetinac, Bjelovarsko-varaždinska krajina, rukopis 1908.g.
- R. Lapašić; A. Ivić, Prilozi....; E. Laszowski; F. Mohačanin i N. Valentić, navedena djela.

SADRŽAJ

MUZEOLŠKA PROBLEMATIKA

Zvonko HITREC DIDAKTIČKO - METODIČKO OSMIŠLJAVANJE MUZEJSKE PREZENTACIJE	3
Anita ŠESTANJ - PERIĆ UPORABA RADNIH LISTIĆA UZ IZLOŽBE U VARAŽDINSKOME MUZEJU	5
Marina ŠIMEK MALA MUZEJSKA UČIONICA	6

ARHEOLOGIJA

Marijan BILIĆ ZBIRKA GRČKOG NOVCA IZ GRADSKOG MUZEJA VARAŽDIN	11
Ana BOBOVEC GRAD MOSLAVINA U SVJETLU DOSADAŠNJIH ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA	17
Tatjana LOLIĆ, Amelio VEKIĆ, Slobodan OLIĆ IZVJEŠTAJ O ARHEOLOŠKIM ISKOPAVANJIMA U ČAKOVCU PROVEDENIM 1992. GOD. NA LOKALITETU STARI GRAD	21
Zorko MARKOVIĆ OSVRT NA NEKOLIKO NOVIH PRILOGA POZNAVANJU HRVATSKOG SREDNJOVJEKOVLJA (1990-1992. god)	24
Zorko MARKOVIĆ NEKOLIKO ZANIMLJIVIH ARHEOLOŠKIH NALAZA IZ KOPRIVNIČKE PODRAVINE	26
Marina ŠIMEK KASNOSREDNJEVJEKOVNI NALAZ IZ LUDBREGA	30
Vjekoslav ŠTRK ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA POVIJESNE URBANE CJELINE ČAZME U 1992. GODINI	35
Josip VIDOVIĆ NASTAVAK SUSTAVNIH ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA U ŠENKOVCU	41

ETNOLOGIJA

Marija BORKO NEKOLIKO MEDIMURSKIH DJEČJIH IGARA	44
Melita ĐANIĆ OSNOVANA " DRUŽINA " ČUVARI TRADICIJA HRVATSKIH OBITELJSKIH ZADRUGA	45
Slavica MOSLAVAC GLAZBENA FOLKLORNA BAŠTINA MOSLAVINE	46
Slavica MOSLAVAC USKRSNI OBIČAJI ČEHA I SLOVAKA U MEDURIČU	50

KULTURNA POVIJEST

Zdenko BALOG SJEVERNI PORTAL TRAKOŠĆANSKE CRKVE	53
Dražen KOVAČEVIĆ FRANJEVAČKI SAMOSTAN U PODGRADU	56
Lidija PLAVEC BIDERMAJER NAMJEŠTAJ NA PRIMJERIMA IZ FUNDUSA MMČ	58
Mladen MEDAR PRILOG POZNAVANJU GRADEVNE DJELATNOSTI U BJELOVARU	61
Magdalena LONČARIĆ O JEDNOM ŠALJIVOM GLASILU U FUNDUSU POVIJESNOG ODJELA GRADSKOG MUZEJA VARAŽDIN	63

POVIJEST

Božidar GERIĆ 1. IZVORI ZA POVIJEST BJELOVARA I BJELOVARSKOG KRAJA	66
Stjepan HAJDUK OTKRIĆE PRVE POGODBE O BARBIRENJU	71

Zoran HOMEN	
PRAVILNIK ZA BLUDILIŠTA U GRADU KRIŽEVCU IZ 1913. GODINE	73
Franjo HORVATIĆ	
GRBOVNIK ŽITELJA GRADA KOPRIVNICE	75
Goran JAKOVLJEVIĆ	
POLAGANJE UČITELJSKE PRISEGE U BJELOVARSKOJ GIMNAZIJI POČETKOM STOLJEĆA	77
Vladimir KALŠAN	
PRILOG ZA POVIJEST VINOGRADARSTVA U MEDIMURJU	79
Marjan KATUŠIĆ	
NARODNI POKRET 1903. GODINE U ZAPREŠIĆU (uz 90.obljetnicu)	81
Magdalena LONČARIĆ	
ZASTAVE ŽUPANIJE VARAŽDINSKE U GRADSKOM MUZEJU VARAŽDIN	84
Slavica MOSLAVAC	
ET KOTTYNA DENIQUE INSIGNE SUUM PROFECIT (I Kutina je naposljetku dobila svoj počasni znak)	87
Ljerka PERČI	
DOZVOLA ZA FOTOGRAFIRANJE IZ 1914. GODINE	88
Hrvoje PETRIĆ	
DELEKOVEC U SREDNJEM VIJEKU	90
Antun STIŠČAK	
TATARI SU PUSTOŠILI HRVATSKOM PRIJE 750. GODINA	93
Mladen NADU	
NASELJA I SELA SESVETSKOG PRIGORJA U SREDNJEM VIJEKU (II) (13 — 16. stoljeće)	95

PRIKAZI I ČLANCI

Ljerka ALBUS	
PRVI SEMINAR DRUŠTVA FOLKLORISTA	102
Antica BREGOVIĆ	
Prirodoslovna mapa "IZ ALBUMA FRANJE PL. KOŠĆECA "	103
Melita ĐANIĆ	
OBIJEŽAVANJE 740 - OBLJETNICE SLOBODNOG I KRALJEVSKOG GRADA KRIŽEVCI KROZ PROGRAM GRADSKOG MUZEJA I LIKOVNE GALERIJE	105
Miroslav KLEMM	
IZLOŽBA CRKvene UMJETNOSTI I BAŠTINE NOVOMAROFSKOGA KRAJA	109
Nada MATIJAŠKO	
UZ DESETU GODIŠNJICU PODRAVKINOG MUZEJA PREHRANE	110
Martin MATIŠIN	
GODIŠNJAK ZAVIČAJNOG MUZEJA VIRJE	112
Mladen MEDAR	
ECOVAST O OČUVANJU ARHITEKTONSKOG NASLJEDA	113
Ljerka PERČI	
POSJETITELJ IZ ARGENTINE	115
Smiljana PETR-MARČEC	
IZLOŽBA "ZRINSKI U MEDIMURJU"	116
Hrvoje PETRIĆ	
"PODRAVSKI ZBORNIK" 1992.	116
Anita ŠESTANJ-PERIĆ	
PRIZNANJE UHTA-e GRADSKOM MUZEJU VARAŽDIN	117
Josip ŠTIMAC	
MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA U NOVOM USTROJSTVU	118
Gordana KOVAČIĆ	
IN MEMORIAM IVANU GENERALIĆU	119

DJELATNOST MUZEJA I MUZEALACA

IZLOŽBE (1992)	121
AKCIJE (1992)	124
IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA (1992)	127
PUBLICISTIČKA DJELATNOST MUZEALACA (1992)	129

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kumrovec, Kutina, Sesvete, Sveti Ivan Zelina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice, Veliki Tabor, Virje.

Broj 16 / 1993.

Godina XVI

Uređivački odbor:

Antica Bregović (GMV), Erika Nađ—Jerković (MMČ), Vladimir Kalšan (MMČ), Lidija Plavec (MMČ), Smiljana Petr—Marčec (MMČ), Josip Vidović (MMČ)

Tehnička redakcija u Muzeju Međimurja Čakovec:
Vladimir Kalšan, Erika Nađ-Jerković, Josip Vidović

Nakladnik:

Muzejsko društvo sjeverozapadne Hrvatske

Za nakladnika:

Zoran Homen

Grafička priprema:

»DTP STUDIO« KRIŽEVCI

Nikola Žulj

Tisak:

»GRATA« Bjelovar

Naklada: 650 primjeraka

ISSN 0350 - 9370

»Muzejski vjesnik« izlazi jedamput godišnje.

Rukopisi se ne honoriraju i ne vraćaju.

Za sadržaj i lekturu tekstova odgovorni su autori.

»Muzejski vjesnik« solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske